

Ένα πρόγραμμα για τη διατήρηση
των μεγάλων σαρκοφάγων
και τη μεταφορά βέλτιστων πρακτικών

Ο Σκύλος Φύλαξης Κοπαδιού
Ένας πολύτιμος βοηθός

Καλλιστώ
περιβαλλοντική οργάνωση
για την άγρια ζωή και τη φύση
www.callisto.gr

Μέτρα πρόληψης από ζημιές που προκαλούν τα μεγάλα σαρκοφάγα

Ο Σκύλος Φύλαξης Κοπαδιού: Ένας πολύτιμος βοηθός

Ως βασική αρχή, η έκταση της ζημιάς που προκαλούν τα μεγάλα σαρκοφάγα (αρκούδες και λύκοι) στα κτηνοτροφικά ζώα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την προσβασιμότητά τους στα ζώα αυτά.

Στην περίπτωση που η κτηνοτροφία είναι εκτατική, χωρίς παράλληλα να υιοθετούνται μέτρα πρόληψης, τότε ο κίνδυνος επίθεσης από μεγάλα σαρκοφάγα είναι πολύ υψηλός, ειδικά για πρόβατα, μοσχάρια και πουλάρια μερικών εβδομάδων. Αυτός ο κίνδυνος είναι ακόμα μεγαλύτερος όταν τα κτηνοτροφικά ζώα βρίσκονται κοντά σε δασώδεις ή θαμνώδεις περιοχές. Σε πολλές περιπτώσεις τα κοπάδια αφήνονται ελεύθερα στα βουνά και μάλιστα χωρίς κανέναν έλεγχο για μήνες. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι ζημιές οφείλονται τόσο στις επιθέσεις των μεγάλων σαρκοφάγων όσο και στην εξάπλωση διαφόρων ασθενειών.

Οι επιθέσεις στα κτηνοτροφικά ζώα μπορούν να ελεγχθούν με την εφαρμογή συγκεκριμένων διαχειριστικών πρακτικών αλλά και με τη χρήση τεχνικών πρόληψης όπως:

- Η παρουσία βοσκού μπορεί να αποθαρρύνει τα σαρκοφάγα ζώα να πλησιάσουν στο κοπάδι, τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της ημέρας. Παρόλα αυτά, αυτή η πρακτική μπορεί να μην είναι πάντα εφικτή, κυρίως για οικονομικούς λόγους
- Η χρήση σκύλων φύλαξης κοπαδιών όπως είναι ο ελληνικός ποιμενικός, μπορεί να αποδειχθεί πολύ αποτελεσματική προστασία ακόμα και όταν απουσιάζει ο βοσκός από το κοπάδι. Στην πραγματικότητα, αυτού του είδους οι σκύλοι φύλαξης, όπως είναι και ο ελληνικός ποιμενικός, χρησιμοποιούνται εδώ και αιώνες για την αποτελεσματική φύλαξη κοπαδιών.
- Η χρήση παραδοσιακών περιφράξεων (φτιαγμένων από σύρμα, ξύλα ή πέτρες) μπορούν να βοηθήσουν στην πρόληψη ανεξέλεγκτων μετακινήσεων των κοπαδιών, αλλά τέτοιες κατασκευές δεν μπορούν να προστατεύσουν ουσιαστικά το κοπάδι από επιθέσεις μεγάλων σαρκοφάγων ζώων. Για το σκοπό αυτό, ιδιαίτερα αποτελεσματική είναι η χρήση ηλεκτροφόρας περίφραξης.

Τι είναι οι σκύλοι φύλαξης κοπαδιών;

Οι σκύλοι φύλαξης κοπαδιών χρησιμοποιούνται εδώ και αιώνες για την προστασία κτηνοτροφικών ζώων από επιθέσεις μεγάλων σαρκοφάγων και αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της κτηνοτροφίας στις χώρες της νότιας Ευρώπης.

Ένας καλός σκύλος φύλαξης κοπαδιού είναι αυτός που μένει πάντα με το κοπάδι, τόσο κατά τη διάρκεια της βόσκησης την ημέρα, όσο και όταν τα ζώα μπαίνουν στο μαντρί για το βράδυ. Οι σκύλοι αυτοί αντιλαμβάνονται πάντα την προσπάθεια κάποιου άλλου ζώου να προσεγγίσει το κοπάδι.

Η προστατευτική τους συμπεριφορά απέναντι στα κτηνοτροφικά ζώα είναι αποτέλεσμα περισσότερο της σωστής τους αναπαραγωγής (διατήρηση των χαρακτηριστικών της φυλής), παρά της συστηματικής τους εκπαίδευσης.

Οι σκύλοι φύλαξης κοπαδιών δεν είναι σκύλοι-οδηγοί

Οι σκύλοι φύλαξης κοπαδιών:

- Είναι πολύ ανεξάρτητοι- δεν χρειάζονται την παρουσία του βοσκού ούτε τη συνεχή του επίβλεψη
- Είναι γενικά μεγαλόσωμα σκυλιά γιατί θα πρέπει να αντιμετωπίζουν τις επιθέσεις των θηρευτών (ενός ή περισσότερων)
- Συνήθως δεν συγκεντρώνουν αυτά το κοπάδι
- Δεν δαγκώνουν, δεν οδηγούν και δεν γαυγίζουν στο κοπάδι.

Οι σκύλοι-οδηγοί:

- Είναι πολύ ευκίνητοι σκύλοι μικρού ή μεσαίου μεγέθους. Υπακούουν στις εντολές του βοσκού και τους βοηθούν στις μετακινήσεις των κοπαδιών από την μία περιοχή στην άλλη. Αυτό το καταφέρνουν δαγκώνοντας ελαφρά, κυνηγώντας και γαυγίζοντας στα ζώα του κοπαδιού.
- Είναι σκύλοι οι οποίοι δουλεύουν ακολουθώντας τις οδηγίες των βοσκών και δεν μένουν μόνοι τους με το κοπάδι.

Αυτά τα δύο είδη σκύλων λειτουργούν διαφορετικά αλλά μπορούν να συνεργαστούν δουλεύοντας στο ίδιο κοπάδι.

- * Στην Ελλάδα, παραδοσιακά οι βοσκοί δεν χρησιμοποιούν σκύλους-οδηγούς

Πώς αντιμετωπίζουν οι σκύλοι φύλαξης κοπαδιών τους θηρευτές;

Οι σκύλοι φύλαξης κοπαδιών αντιλαμβάνονται κάθε προσπάθεια των θηρευτών να πλησιάσουν το κοπάδι και γαυγίζοντας ειδοποιούν τον βοσκό. Τα σκυλιά αυτά αντιμετωπίζουν τα ίδια τους θηρευτές, ενώ και μόνο η παρουσία τους μπορεί να κρατήσει τους θηρευτές μακριά από το κοπάδι, χωρίς να χρειαστεί να έρθουν σε άμεση επαφή μαζί τους.

Οι πρώτες επαφές με τους θηρευτές

Ένας ανεκπαίδευτος σκύλος μπορεί να φανεί ανασφαλής ή ακόμα και φοβισμένος στην πρώτη του επαφή με έναν θηρευτή, αλλά μετά από κάποιο διάστημα μαθαίνει πώς να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τα επικίνδυνα για το κοπάδι ζώα. Η απόκτηση εμπειρίας αποτελεί καθοριστικής σημασίας παράγοντα για όλους τους σκύλους, αν και κάποιοι από αυτούς μπορεί να είναι πιο αποτελεσματικοί στην προστασία του κοπαδιού από επιθέσεις άγριων θηρευτών παρά από επιθέσεις άγριων σκύλων.

Η σχέση του σκύλου φύλαξης κοπαδιών και των κτηνοτροφικών ζώων

Ο σκύλος φύλαξης κοπαδιών εμφανίζει μεγάλη κοινωνικότητα απέναντι στα ζώα του κοπαδιού, γλύφοντας ή μυρίζοντάς τα. Οι σκύλοι αυτοί, όχι μόνο δεν παρουσιάζουν επιθετική συμπεριφορά, αλλά πολλές φορές είναι υποτακτικοί. Παρόλα αυτά, κάποιοι ενήλικοι σκύλοι μπορεί να υπερασπιστούν το φαγητό τους ή να αντιδράσουν σε κάποια επιθετική συμπεριφορά των κτηνοτροφικών ζώων, γαυγίζοντας ή δαγκώνοντάς τα ελαφρά.

Διαφορετικά είδη κτηνοτροφικών ζώων έχουν διαφορετική συμπεριφορά απέναντι στους σκύλους φύλαξης κοπαδιών, ενώ είναι εξίσου σημαντικό τα ζώα του κοπαδιού να συνηθίσουν και αυτά με τη σειρά τους τους σκύλους, προκειμένου να μην τους φοβούνται και μην έχουν επιθετική συμπεριφορά απέναντί τους.

Ένας σκύλος φύλαξης μπορεί να έχει επιθετική συμπεριφορά απέναντι σε νέα ζώα του κοπαδιού. Σε αυτή την περίπτωση αρκεί να μαλώσει ο βοσκός τον σκύλο μέχρι αυτός να συνηθίσει τα νέα μέλη του κοπαδιού.

Πόσα σκυλιά χρειάζονται για να προστατεύσουν το κοπάδι;

Ο αριθμός των σκύλων φύλαξης που είναι απαραίτητος για την προστασία του κοπαδιού εξαρτάται από διάφορους παράγοντες: το είδος και τον αριθμό των ζώων του κοπαδιού, την πυκνότητα και το είδος των θηρευτών της περιοχής, διάφορους περιβαλλοντικούς παράγοντες καθώς και τον τρόπο διαχείρισης του κοπαδιού. Γενικά, λιγότερα σκυλιά είναι απαραίτητα σε ανοιχτές και επίπεδες περιοχές βόσκησης από ότι σε θαμνώδεις ή δασώδεις. Μεγαλύτερος αριθμός σκύλων χρειάζεται σε μεγαλύτερα κοπάδια ή σε κοπάδια τα οποία τείνουν να διασκορπίζονται στα βοσκοτόπια. Σαν γενικός κανόνας, για κοπάδια μεσαίου μεγέθους (150-200 ζώα) χρειάζονται τουλάχιστον δύο σκυλιά γιατί και τα ίδια αισθάνονται περισσότερο ασφαλή όταν είναι ζευγάρι και μπορούν με τον τρόπο αυτό να έχουν διαφορετικούς ρόλους στην προστασία του κοπαδιού. Αν δεν υπάρχουν καθόλου σκυλιά, καλό είναι να βάλουμε πρώτα έναν σκύλο στο κοπάδι και μετά σταδιακά να φέρουμε και άλλους, αφού ο πρώτος θα έχει ήδη ενσωματωθεί. Με αυτόν τον τρόπο, ο πρώτος σκύλος μπορεί να λειτουργήσει σαν πρότυπο για τους υπόλοιπους. Αντίθετα, το να μεγαλώνεις πολλά κουτάβια ταυτόχρονα ευνοεί μια παιχνιδιάρικη συμπεριφορά που μπορεί να προκαλέσει τραυματισμούς σε νεαρά μοσχάρια ή αρνιά, ενώ και η παρουσία πολλών ενήλικων ανεκπαίδευτων σκύλων μπορεί να οδηγήσει σε άσκοπες περιπλανήσεις των σκύλων ή/και σε επιθετική συμπεριφορά απέναντι στους ανθρώπους.

Ποιό είναι το μυστικό για να δημιουργήσετε έναν καλό σκύλο φύλαξης κοπαδιών;

Δύο πολύ σημαντικοί παράγοντες:

- Διαλέξτε έναν σκύλο καλής φυλής (ράτσα)
- Αναθρέψτε τον σωστά.

Διαλέγοντας έναν σκύλο από καλή φυλή, υπάρχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να έχει τη σωστή συμπεριφορά και να είναι αποτελεσματικός φύλακας για το κοπάδι. Ο σκύλος θα αποκτήσει το απαραίτητο δέσιμο με τα ζώα του κοπαδιού και θα τα προστατεύει, αφού πια θα τα θεωρεί οικογένειά του. Η σωστή ανατροφή του σκύλου απαιτεί χρόνο και αφοσίωση, μέχρι αυτός να είναι έτοιμος να υπερασπιστεί το κοπάδι μόνος του, παρόλο που η συμπεριφορά από σκύλο σε σκύλο μπορεί να διαφέρει και κάποιοι σκύλοι να αποδειχθούν καλύτεροι από άλλους.

Πώς διαλέγεις ένα σκύλο φύλαξης κοπαδιού;

Για να έχεις ένα καλό σκύλο θα πρέπει να διαλέξεις προσεκτικά τους γονείς του. Είναι προτιμότερο οι γονείς να φυλάγουν ήδη κάποιο κοπάδι, έτσι ώστε να είναι δυνατό να ελέγξουμε την αποτελεσματικότητά τους. Τα σκυλιά θα πρέπει να είναι απολύτως υγιή με καλό σωματότυπο και δεν πρέπει να έχουν κληρονομικά προβλήματα, όπως για παράδειγμα προβλήματα δυσπλασίας του γοφού. Όταν διαλέγεις ένα κουτάβι θα πρέπει να προσέχεις να είναι υγιές και καλά αναπτυγμένο, χωρίς προβλήματα. Επίσης ο σκύλος δεν θα πρέπει να είναι ούτε πολύ ντροπαλός αλλά ούτε και πολύ κοινωνικός. Θα πρέπει να έχει σιγουριά και προσήλωση.

Οι φυλές των σκύλων φύλαξης κοπαδιών

Στην Ευρώπη υπάρχουν διάφορες φυλές σκύλων φύλαξης κοπαδιών οι οποίες όμως δεν διαφέρουν ουσιαστικά στην αποτελεσματικότητά τους ως προστάτες των κοπαδιών. Στην Ελλάδα, η παραδοσιακή φυλή φύλαξης κοπαδιών είναι ο ελληνικός ποιμενικός. Η μορφολογία και τα χαρακτηριστικά του Ελληνικού Ποιμενικού έχουν προσαρμοστεί άριστα στο ρόλο και το περιβάλλον της εργασίας τους. Το ύψος τους κυμαίνεται από 60 έως 76 εκ. και το βάρος τους από τα 40 έως τα 55 κιλά, ενώ δεν είναι σπάνια ακόμα μεγαλύτερα ζώα. Το χρώμα του μπορεί να είναι μαύρο, άσπρο, καφέ, με ρίγες ή πολύχρωμο. Η ακοή, η όσφρησή του και η όρασή του είναι αρκετά οξείες και το σκυλί μπορεί να είναι αρκετά δραστήριο κατά τη διάρκεια της νύχτας, όταν οι πιθανότητες για επιθέσεις αυξάνονται. Επιπλέον, είναι εξαιρετικά ανθεκτικό στις κακουχίες και το λιγιστό φαγητό.

Οι οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές των τελευταίων δεκαετιών στην αγροτική Ελλάδα, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της εντατικής κτηνοτροφίας έχουν μειώσει δραστικά τη λειτουργική χρήση του Ελληνικού Ποιμενικού. Επιπλέον, η αύξηση των αδέσποτων σκύλων και η παραπληροφόρηση των σύγχρονων βοσκών οδήγησαν στον εκτενή υβριδισμό της φυλής που σήμερα βρίσκεται στο χείλος της εξαφάνισης. Το γεγονός ότι η φυλή δεν έχει αναγνωριστεί επίσημα από τη Διεθνή Κυνολογική Ομοσπονδία επιδεινώνει το πρόβλημα.

Είναι καλύτεροι φύλακες οι αρσενικοί ή οι θηλυκοί σκύλοι;

Δεν υπάρχουν διαφορές στην αποτελεσματικότητα μεταξύ θηλυκών και αρσενικών σκύλων. Για τον λόγο αυτό, η επιλογή του φύλου εξαρτάται από την προτίμηση του κάθε κτηνοτρόφου. Σε κάθε περίπτωση, στην επιλογή του φύλου είναι καλό να λαμβάνεται υπόψη το φύλο των σκύλων που ήδη υπάρχουν στο κοπάδι.

Πώς να αναθρέψετε έναν σκύλο φύλαξης κοπαδιού;

Αμέσως μετά τον απογαλακτισμό (όταν γίνει ο σκύλος 2 μηνών), το κουτάβι θα πρέπει να αρχίσει να ζει μαζί με το κοπάδι και να μένει πάντα μαζί με τα ζώα, αποφεύγοντας την επαφή με τους ανθρώπους (ιδιαίτερα με τα παιδιά) ή με άλλους σκύλους. Έτσι, το κουτάβι θα συνηθίσει να ζει με το κοπάδι και θα μάθει να το θεωρεί οικογένειά του. Ο σκύλος θα πρέπει να μένει σε μία μικρή περιφραγμένη έκταση μαζί με άλλα νεαρά ζώα του κοπαδιού. Η περιφραγμένη αυτή έκταση θα πρέπει να έχει μία «κρυψώνα» όπου ο σκύλος θα μπορεί να απομονώνεται αν θέλει, ενώ παράλληλα θα διατηρεί οπτική επαφή με τα υπόλοιπα ζώα του κοπαδιού. Το φαγητό του σκύλου θα πρέπει να τοποθετείται σε αυτή την κρυψώνα ενώ είναι καλύτερο να έχει κοινό νερό με τα υπόλοιπα ζώα του κοπαδιού ώστε να ευνοείται η επικοινωνία του σκύλου με τα ζώα αυτά.

Η πρώτη περίοδος κοινωνικοποίησης είναι πολύ σημαντική για το δέσιμο μεταξύ του σκύλου και του κοπαδιού και απαραίτητη για να διασφαλίσουμε ότι ο σκύλος θα μένει πάντα μαζί με το κοπάδι στα βοσκοτόπια και θα υπερασπίζεται τα ζώα σε περίπτωση επίθεσης από κάποιον θηρευτή. Μετά την πρώτη περίοδο κοινωνικοποίησης η οποία δεν πρέπει να ξεπερνάει σε χρόνο τις 15 ημέρες, το κουτάβι μπορεί να ξεκινήσει να ακολουθεί το κοπάδι στα βοσκοτόπια. Παρόλα αυτά, ο σκύλος δε θα πρέπει να εκτίθεται σε περιοχές όπου είναι πιθανό να δεχτεί επίθεση από μεγάλους θηρευτές πριν φτάσει στην ηλικία της φυσικής του ωριμότητας (τουλάχιστον 8 μήνες) γιατί μόνο μετά από αυτή την ηλικία είναι ικανό να υπερασπιστεί τον εαυτό του.

Η ανάπτυξη του σκύλου

Κατά τη διάρκεια της ανάπτυξής του, ο σκύλος θα παρουσιάσει αλλαγές στη συμπεριφορά του

- Όταν είναι ακόμα μικρός (5-10 μηνών) μπορεί να είναι υπερβολικά ενεργητικός και πιθανότατα να κάνει κάποια λάθη. Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού μπορεί να κυνηγήσει ή να δαγκώσει τα αυτιά νεαρότερων ζώων. Οι σκύλοι πρέπει να ελέγχονται αυστηρά, έτσι ώστε να διορθώνεται αμέσως η λανθασμένη συμπεριφορά ώστε να μην δημιουργήσουν σοβαρά προβλήματα όταν μεγαλώσουν. Παρόλα αυτά το παιχνίδι μεταξύ των σκύλων και των ζώων του κοπαδιού θα πρέπει να γίνεται ανεκτό γιατί θα ευνοήσει το δέσιμο μεταξύ των ζώων. Δε θα πρέπει να περιμένουμε πως ένα νεαρό σκυλί θα έχει την ίδια συμπεριφορά με ένα ώριμο και έμπειρο σκυλί.
- Ένας σκύλος φύλαξης κοπαδιού θεωρείται ώριμος στην ηλικία μεταξύ ενός και δύο ετών και μόνο τότε μπορούμε να καταλάβουμε αν είναι πράγματι καλός σκύλος φύλαξης.

Τι σχέση θα πρέπει να έχει ο σκύλος με τους ανθρώπους;

Ο τύπος και η ένταση της επιθυμητής επαφής μεταξύ σκύλων φύλαξης και ανθρώπων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον χαρακτήρα του σκύλου. Στην περίπτωση που ο σκύλος είναι ντροπαλός και φοβισμένος, η επαφή του με τους ανθρώπους θα πρέπει να είναι αυξημένη. Η έλλειψη επαφής με τους ανθρώπους μπορεί να του προκαλέσει υπερβολικό φόβο και συστολή και αυτό μπορεί να είναι προβληματικό σε περιπτώσεις που θα χρειαστεί να χειριστούμε τον σκύλο, όπως για παράδειγμα σε μία επίσκεψη από τον κτηνίατρο. Επιπλέον, ένας πολύ ντροπαλός σκύλος μπορεί να γίνει πολύ επιθετικός απέναντι στους ανθρώπους μεγαλώνοντας. Από την άλλη μεριά, η πολύ καλή σχέση των σκύλων με τους ανθρώπους μπορεί να αποδυναμώσει το δέσιμό τους με τα ζώα του κοπαδιού. Σε αυτήν την περίπτωση ο σκύλος μπορεί να αφήσει αφύλακτο το κοπάδι στην προσπάθειά του να πάει κοντά τους ανθρώπους.

Πρέπει τα σκυλιά να εκπαιδευτούν με έναν συγκεκριμένο τρόπο;

Δεν είναι απαραίτητο οι σκύλοι να εκπαιδευτούν με έναν συγκεκριμένο τρόπο. Μία τέτοιου τύπου εκπαίδευση μπορεί να έχει και τα αντίθετα αποτελέσματα, γιατί οι σκύλοι μπορεί να δεθούν υπερβολικά με τον άνθρωπο μέσω αυτής της εκπαίδευσης. Σε κάθε περίπτωση, ο σκύλος πρέπει να μαθαίνει να καταλαβαίνει το «ΟΧΙ» και να σταματάει οτιδήποτε κάνει όταν παίρνει αυτή την εντολή. Επίσης πρέπει να μάθει να πηγαίνει στο αφεντικό του όταν αυτό το καλεί, έτσι ώστε να είναι εύκολο να το πιάσει αν αυτό χρειαστεί (όπως για παράδειγμα στην περίπτωση κτηνιατρικής περίθαλψης).

Πώς μπορούν οι σκύλοι φύλαξης κοπαδιών να παραμείνουν στα βοσκοτόπια;

Τα σκυλιά τα οποία μένουν μόνα τους με το κοπάδι στα βοσκοτόπια θα πρέπει να ελέγχονται τουλάχιστον μία φορά την ημέρα για να διαπιστωθεί εάν έχουν την επιθυμητή συμπεριφορά και εάν παραμένουν με το κοπάδι. Τέτοιες ημερήσιες επισκέψεις δίνουν επίσης τη δυνατότητα στον κτηνοτρόφο να ελέγχει την υγεία τόσο των σκύλων του όσο και των υπόλοιπων ζώων του κοπαδιού.

Όταν δεν υπάρχει καθόλου σκιά, θα πρέπει να υπάρχει ένας μικρός καλυμμένος χώρος για τους σκύλους. Αυτό είναι πολύ σημαντικό γιατί πολλά σκυλιά θεωρούν τον χώρο αυτό καθώς και την γύρω περιοχή μέρος της επικράτειά τους και έτσι θα είναι ακόμα πιο προσηλωμένα στη δουλειά τους.

Πώς να διορθώσετε μία λανθασμένη συμπεριφορά;

Είναι πολύ δύσκολο να γενικεύσουμε τις αντιδράσεις ενός κουταβιού στις νέες εμπειρίες. Κάθε κατάσταση πρέπει να αξιολογείται από τον ιδιοκτήτη και να διαχειρίζεται ανεξάρτητα. Στην περίπτωση μιας ανεπιθύμητης συμπεριφοράς, η αντίδρασή μας θα πρέπει να είναι άμεση, ώστε να μη γίνει αυτή η συμπεριφορά συνήθεια για τον σκύλο μας. Στις περισσότερες περιπτώσεις αρκεί να φωνάξουμε στον σκύλο, να τον καλέσουμε με το όνομά του, να πούμε «ΟΧΙ» ή να πετάξουμε κάτι (χωρίς να τον χτυπήσουμε), έτσι ώστε να του αποσπάσουμε την προσοχή, σταματώντας την ανεπιθύμητη συμπεριφορά. Αυτά τα διορθωτικά μέτρα θα πρέπει να είναι συνεχόμενα. Συνήθως δεν αρκεί να διορθώσουμε τη λανθασμένη συμπεριφορά μόνο μία φορά.

Υπερβολικό παιχνίδι

Όταν ένα κουτάβι κυνηγάει συνέχεια τα ζώα του κοπαδιού ή είναι επιθετικό απέναντί τους, τότε είναι σημαντικό να επέμβουμε αμέσως. Το να σκώσουμε ψηλά το κουτάβι και να του φωνάξουμε «ΟΧΙ» μπορεί να είναι ένας επαρκής τρόπος, αλλά πρέπει να επαναληφθεί πολλές φορές μέχρι το κουτάβι να σταματήσει να έχει αυτή τη συμπεριφορά. Επιπλέον, η υπερβολικά παιχνιδιάρικη συμπεριφορά θα πρέπει να ελεγχθεί, βάζοντας το κουτάβι μαζί με τα ενήλικα μέλη του κοπαδιού, τα οποία είναι λιγότερο ανεκτικά απέναντι στο παιχνίδι των κουταβιών και έτσι αυτά θα αποθαρρυνθούν. Μια άλλη λύση είναι να χωρίσουμε το κουτάβι από το κοπάδι, κλείνοντας το σε περιφραγμένο χώρο μέχρι να σιγουρευτούμε πως η παιχνιδιάρικη συμπεριφορά του έχει σταματήσει.

Η περίοδος αναπαραγωγής του κοπαδιού

Η περιέργεια και η τυπικά παιχνιδιάρικη συμπεριφορά των κουταβιών μπορεί να είναι ενοχλητική για τα νεογέννητα μέλη του κοπαδιού. Συνεπώς, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται κατά την περίοδο του τοκετού. Αν υπάρξουν προβλήματα, ο σκύλος θα πρέπει να αποκοπεί από τα ζώα αυτά και να μείνει με εκείνα που δεν είναι εγκυμονούν.

Ο σκύλος κυνηγεί άγρια ζώα

Μερικοί σκυλιά μπορεί να κυνηγάνε άγρια ζώα (πχ. λαγούς, ζαρκάδια κ.α). Αυτή η συμπεριφορά θα πρέπει να διορθωθεί αν διαρκέσει για μεγάλο χρονικό διάστημα, όχι μόνο γιατί είναι παράνομο, αλλά επίσης γιατί έτσι οι σκύλοι αφήνουν αφύλαχτο το κοπάδι. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει αμέσως να φωνάξουμε τον σκύλο ώστε να επιστρέψει στο κοπάδι.

Επιθετική συμπεριφορά απέναντι σε άλλα οικόσιτα ζώα εκτός του κοπαδιού και απέναντι στους ανθρώπους.

Κάποιοι σκύλοι φύλαξης κοπαδιών μπορεί να αφήσουν το κοπάδι επιδεικνύοντας επιθετική συμπεριφορά απέναντι σε άλλα οικόσιτα ζώα (σκυλιά, γάτες, κότες κλπ) εκτός του κοπαδιού ή ακόμα και απέναντι στους ανθρώπους που πλησιάζουν το κοπάδι. Αυτή η συμπεριφορά πρέπει να σταματήσει αμέσως φωνάζοντας το σκύλο πίσω στο κοπάδι. Σε περιπτώσεις που ευνοείται τέτοια συμπεριφορά, όπως για παράδειγμα κατά τη διάσχιση κατοικημένων περιοχών, τα σκυλιά πρέπει να μένουν κοντά στους βοσκούς με λουριά ή ακόμα και με φίμωτρα.

Ο σκύλος αφήνει αφύλαχτο το κοπάδι

Αν η κοινωνικοποίηση μεταξύ του σκύλου και των κτηνοτροφικών ζώων έχει γίνει σωστά, τότε οι σκύλοι θα προτιμούν πάντα να μένουν με αυτά. Όταν τα ζώα βρίσκονται στα βοσκοτόπια, ο σκύλος μπορεί να εξερευνήσει τον γύρω χώρο, επιστρέφοντας όμως σύντομα στο κοπάδι. Αν αυτό δε συμβεί θα πρέπει να φωνάξουμε τον σκύλο και να τον φέρουμε πίσω στο κοπάδι. Μία σωστή εντολή (πχ Μείνε, Πήγαινε στο πρόβατο) πρέπει να χρησιμοποιηθεί. Αυτά τα διορθωτικά μέτρα θα πρέπει να λαμβάνονται κάθε φορά που είναι απαραίτητο.

Αν αυτό δε φέρει αποτέλεσμα, τότε ο σκύλος θα πρέπει να μένει δεμένος στα βοσκοτόπια σε κοντινή απόσταση από το κοπάδι για μία συγκεκριμένη περίοδο και αφού πρώτα έχουμε εξασφαλίσει πως υπάρχει αρκετό φαγητό και νερό για τον σκύλο. Σε κάποιες περιπτώσεις η στείρωση του σκύλου μπορεί να αποδειχτεί μία αποτελεσματική λύση ώστε να περιοριστεί η επιθυμία του για περιπλάνηση. Οι στείρωμένοι σκύλοι είναι γενικά περισσότερο αποτελεσματικοί στην προστασία του κοπαδιού.

Πώς να αποκτήσετε έναν σκύλο φύλαξης κοπαδιού;

Η καλύτερη λύση είναι η αγορά ενός κουταβιού απευθείας από εκτροφέα ελληνικού ποιμενικού σκύλου ο οποίος παρέχει σκύλους εργασίας (όχι για διαγωνισμούς ομορφιάς).

Δυστυχώς η επιδότηση αγοράς και συντήρησης Ελληνικών Ποιμενικών Σκύλων για την προστασία του ζωικού κεφαλαίου από τα μεγάλα σαρκοφάγα ζώα δεν βρίσκεται ακόμα σε ισχύ μέσω των γεωργοπεριβαλλοντικών ενισχύσεων. Για να κινηθούν οι διαδικασίες ώστε να τεθεί σε ισχύ το μέτρο θα πρέπει πρώτα να συσταθεί ο σχετικός οργανισμός πιστοποίησης.

Γιατί να χρησιμοποιήσεις ηλεκτροφόρα περίφραξη;

Μία ηλεκτροφόρα περίφραξη μπορεί να είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τον έλεγχο των κτηνοτροφικών ζώων και για την αποτελεσματική διαχείριση λιβαδιών. Επιπλέον οι ηλεκτροφόρες περιφράξεις είναι ένα αποτελεσματικό μέσο πρόληψης από τις επιθέσεις άγριων ζώων όπως είναι οι αρκούδες, οι λύκοι, οι αγριόχοιροι και τα άγρια σκυλιά.

Οι ηλεκτροφόρες περιφράξεις μπορούν επίσης να αποδειχθούν χρήσιμες σε κάθε είδους γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Τα βασικά πλεονεκτήματά τους είναι:

- Η σχετικά εύκολη εγκατάστασή τους. Πολλές φορές χρειάζεται λιγότερος χρόνος για την εγκατάσταση μίας ηλεκτροφόρας περίφραξης απ' ό τι χρειάζεται για την εγκατάσταση μιας συμβατικής περίφραξης από ξύλο, λαμαρίνα ή σύρμα.
- Μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε απομακρυσμένες περιοχές, μακριά από δρόμους ή κατοικημένες περιοχές.
- Προφυλάσσουν από το διασκόρπισμα του κοπαδιού.
- Λειτουργούν με μπαταρίες των 12 Βολτ (αυτοκινήτου) που μπορούν εύκολα να επαναφορτιστούν
- Σε περίπτωση που δεν υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης σε ηλεκτρικό ρεύμα, μπορούν να λειτουργήσουν και με ηλιακό συλλέκτη

Ποια είναι τα είδη των ηλεκτροφόρων περιφράξεων;

Υπάρχουν δύο είδη ηλεκτροφόρων περιφράξεων:

1. Οι μόνιμες περιφράξεις

Είναι κατάλληλες για μεγάλες ή μικρές επιφάνειες που πρέπει να μείνουν περιφραγμένες για μεγάλες περιόδους. Σε τέτοιες περιφράξεις χρησιμοποιούνται συνήθως ξύλινοι πάσσαλοι και μεταλλικό σύρμα. Αυτό το σύστημα είναι περισσότερο σταθερό από την κινητή περίφραξη αλλά χρειάζεται περισσότερο χρόνο και περισσότερη δουλειά για να εγκατασταθεί.

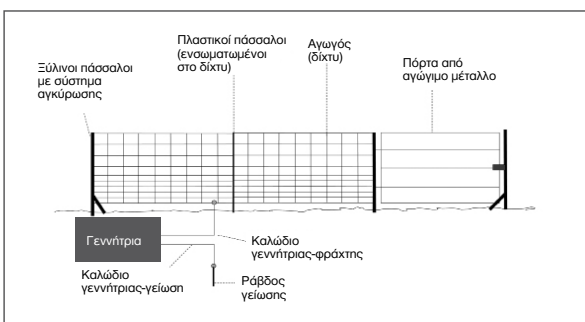
2. Οι κινητές περιφράξεις

Οι κινητές περιφράξεις χρησιμοποιούνται συνήθως σε περιπτώσεις που τα κτηνοτροφικά ζώα μετακινούνται συχνά. Είναι πολύ γρήγορη η εγκατάστασή τους και είναι κατάλληλες για εκμεταλλεύσεις σε απομακρυσμένες περιοχές.

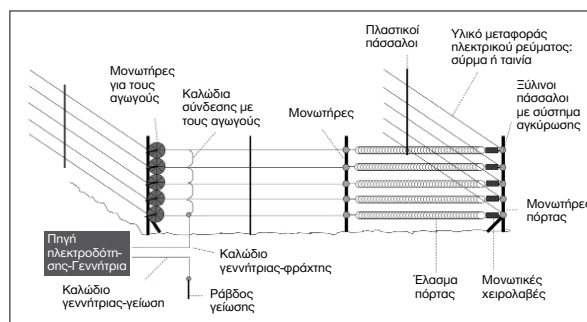
Σε αυτές τις περιπτώσεις το υλικό περίφραξης μπορεί να είναι:

- Δίκτυα από εύκαμπτο συνθετικό σύρμα τοποθετημένα σε πλαστικούς στύλους. Τα δίκτυα είναι γενικά διαθέσιμα σε ρολά των 50 μέτρων. Παρόλο φράχτες αυτοί είναι πιο ακριβοί και φτάνουν το 1 μ. ύψος, είναι εύκολο να τοποθετηθούν

- Σειρές από συνθετικό σύρμα ή ταινία. Αυτοί οι φράχτες μπορούν να φτάσουν το 1,50 μ. ύψος ενώ η απόσταση μεταξύ των στύλων μπορεί να διαμορφωθεί ανάλογα με τη μορφολογία του εδάφους.

Εξαρτήματα κινητής περιφράξης φτιαγμένης από δίκτυο

Εξαρτήματα κινητής περιφράξης φτιαγμένης από σύρμα ή ταινία

Τι είδους περίφραξη να χρησιμοποιήσω;

Για τον έλεγχο των κτηνοτροφικών ζώων όλοι οι τύποι περιφράξεων είναι κατάλληλοι. Για την ελαχιστοποίηση των ζημιών που προκαλούνται από αγριογούρουνα, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνιμοι φράχτες με σύρματα φτιαγμένα από αγωγίμο μέταλλο (ατσάλι, χαλκό, αλουμίνιο, μαγνήσιο). Καλό είναι να χρησιμοποιούνται 3 ή 4 σειρές σύρματος προκειμένου να φτάσει η περίφραξη τα 80 εκ. ύψος. Το χαμηλότερο σύρμα θα πρέπει να έχει ύψος τουλάχιστον 30 -35 εκ. Προκειμένου να προστατευθεί το κοπάδι από επιθέσεις μεγάλων σαρκοφάγων όπως είναι οι αρκούδες και οι λύκοι, και οι μόνιμες και οι κινητές περιφράξεις είναι αποτελεσματικές, αρκεί να είναι σωστά τοποθετημένες σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες. Τέτοιες περιφράξεις θα έχουν ιδανικά 4 ή 5 σειρές σύρματος και ελάχιστο ύψος 120 εκ., αν και κάποιες φορές είναι προτιμότερο να έχουν ύψος τουλάχιστον 150 εκ.

Το πρόγραμμα **Life Ex-tra**

Το πρόγραμμα LIFE EX-TRA με τίτλο: «Βελτίωση των συνθηκών διατήρησης των μεγάλων σαρκοφάγων-Μεταφορά βέλτιστων πρακτικών» είναι μία πρωτοβουλία η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE και υλοποιείται παράλληλα σε τέσσερις χώρες. Βασικός του στόχος είναι η ανταλλαγή εμπειρίας μεταξύ των χωρών της νοτιοανατολικής Ευρώπης (Ρουμανία, Βουλγαρία και Ελλάδα) και τριών προστατευόμενων περιοχών της Ιταλίας, για να προωθήσει τις βέλτιστες πρακτικές για τη διατήρηση των μεγάλων σαρκοφάγων (λύκος και αρκούδα). Στην Ελλάδα, το πρόγραμμα επικεντρώνεται στη συνύπαρξη Ανθρώπου και Καφέ Αρκούδας ενώ περιοχή εφαρμογής του είναι οι ορεινές περιοχές του Ν. Τρικάλων στη Θεσσαλία. Το πρόγραμμα LIFE EX-TRA φιλοδοξεί να βελτιώσει τις στάσεις και την τεχνογνωσία όλων των εμπλεκόμενων στα διάφορα ζητήματα διατήρησης των μεγάλων σαρκοφάγων.

Η ιδέα του προγράμματος δημιουργήθηκε από την εμπειρία η οποία αποκτήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE COEX και που αφορούσε στη Βελτίωση της Συνύπαρξης Μεγάλων Σαρκοφάγων και Γεωργίας στην Ευρώπη (LIFE04NAT/IT/000144) (www.life-coex.net) και το οποίο υλοποιήθηκε από το 2004 έως το 2008. Μέσω του προγράμματος αυτού είχαν γίνει σημαντικές προσπάθειες στην κατεύθυνση της πρόληψης των ζημιών οι οποίες προκαλούνται από τα μεγάλα σαρκοφάγα στα κτηνοτροφικά ζώα. Σε αυτό το πλαίσιο, το πρόγραμμα LIFE EX-TRA σκοπεύει στη μεταφορά των καλών πρακτικών σε νέες περιοχές αυτή τη φορά μεταδίδοντας την εμπειρία η οποία αποκτήθηκε από τους διεθνείς εταίρους του προγράμματος.

LIFE07/NAT/IT/00502

www.lifextra.it

Φωτογραφίες: ΚΑΛΛΙΣΤΩ, Κωνσταντίνος Γώδης, Γιώργος Μερτζάνης, Armin Riegler, Θάνος Τράγος, Αλέξης Γιαννακόπουλος

ΚΑΛΛΙΣΤΩ, Μητροπόλεως 123, 546 21, Θεσσαλονίκη, Τηλ.: 2310 252 530,
Fax: 2310 272 190, email: info@callisto.gr, www.callisto.gr

Εταίροι:

Callisto
Wildlife and Nature
Conservation Society

